

libertijn

Humanistisch jeugd-
en jongerenblad

redactie-adres:
Postjeskade 43 I
Amsterdam 17

Postgiro: 13.82.77.7

redactie:
Marie Westeneng
Hans van Weely

eindredactie:
Arnold van Hees
Thea van Beek

abonnementsprijs:
f 7,25 per jaar
(voor donateurs méér)

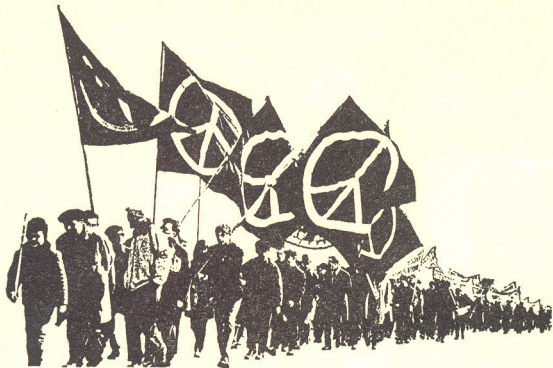
losse nummers 65 cent

advertentietarief
op aanvraag

1e jaargang nr. 10
november 1967

verschijnt maandelijks

Comité voor de Vrede 1961, Oosterstraat 12, Hoogkerk (Gr.), Postgiro 1112200.

Aktiegroep Vietnam, Belieslaan 1, Heiloo (N.H.), Postgiro 1263483.

Stichting Geweldloze Weerbaarheid, Potgieterweg 16, Heiloo (N.H.).

**zet u
zelf
eens
op de
bon!**

**Aan: Vrij Nederland,
Raamgracht 4, Amsterdam-C.**
Gelieve mij ter kennismaking en
vrijblijvend 10 achtereenvolgende
nummers van Vrij Nederland te
zenden. Voor dit proefabonnement
zend ik u f 3.50 / per postwis-
sel of postgirorekening 135176 /
Gem. Giro A'dam V 900

Naam:
Adres:
Plaats:
Datum:

**NEEM NAAST UW KRANT
VRIJ NEDERLAND**

De abonnementsprijs is voor 1968 verhoogd tot f 7,25. Een ieder, die zich dit jaar (1967) als nieuwe abonnee laat inschrijven betaalt normaal het voren genoemd bedrag en ontvangt de nog komende nummers in 1967 gratis.

Abonnementen worden — zonder tegenbericht — automatisch verlengd voor het jaar 1968.

REDAKTIONEEL

Kopij moet vóór de eerste van iedere maand ingezonden zijn. De redaktie gaat over tot plaatsing van de ingezonden kopij, doch de schrijver is verantwoordelijk voor z'n produkt. Het is ook mogelijk illustraties in te zenden.

Wij verzoeken een ieder, eventuele adreswijzigingen of onjuistheden tijdig aan ons door te geven.

Libertijn biedt gelegenheid tot het plaatsen van „kleine” advertenties, tarief bij redaktie verkrijgbaar.

SEXTANT67

Het kongrescentrum van de RAI was zaterdag 21 oktober gevuld met honderden seks-lustige en seks-loze lieden, die zich te goed deden aan SEExtant-'67, georganiseerd door de N.V.S.H. Deze dag, vol hetero- en homoseksuele attracties, was het sluitstuk van een maandenlang gevoerde discussie over: homoseksualiteit, voorechtelijk geslachtsverkeer, geboorteregeling, abortus provocatus, buitenechtelijk geslachtsverkeer, echtscheiding, prostitutie en pornografie.

De openhartigheid en progressiviteit die bij deze manifestatie naar buiten straalde is wel bepalend voor de sfeer waarin de N.V.S.H. zich hult.

Hieronder volgt een deel der konklusies, welke door het Hoofdbestuur van de N.V.S.H. in de slotrede werd uitgesproken.

Homoseksualiteit — Daar onze maatschappelijke situatie nog niet bepaald ideaal is wat dit betreft, blijft de N.V.S.H. zich hiermede bezig houden. Het volgende spreekt dan ook voor zichzelf: „Wanneer gesteld wordt, dat seksualiteit een aspekt van menselijk gedrag is, moet erkend worden, dat de vorm die men voor zijn seksualiteit „kiest” minder belangrijk is dan de wijze waarop men zijn mens-zijn wenst te beleven. Wat stringenter gezegd: homoseksualiteit bestaat niet”.

Voorechtelijk geslachtsverkeer — „Daar wij van mening zijn, dat seksualiteit niet steeds gesteld moet worden als een uitputtingsmogelijkheid voor iets anders, zien wij in de eisen ten aanzien van de motivering een belemmering, die overigens weinig effectief blijkt te zijn”.

Geboorteregeling — „De nadruk op spatiëring van kinderen is vanuit onze redenering wat hypokriet. Het gaat ook om de eigen keuze van een aantal, ook indien dit aantal nul is”. „Bij het bepalen van het kindertal dient onzes inziens ook de verantwoordelijkheid tegenover de samenleving een rol te spelen”.

Abortus provocatus — „Wordt door het hoofdbestuur niet gezien als een aan te bevelen middel tot geboorteregeling, ruimere informatie over de beschikbaarstelling van antikonceptionele middelen blijft gewenst. Maar daarnaast wordt abortus provocatus gezien als een ingreep, waarover een vrouw zelf een beslissing neemt, zo zij dat wil met hulp van haar arts en/of verwekker”. „Velen zijn geneigd te spreken van moord op ongeboren leven, wij stellen ons op het standpunt, dat bij „leven” sprake is van een glijdende schaal. De beleving van dit „leven” en daarmee van de abortus provocatus zal voor iedere vrouw geheel verschillend zijn en daarom dient zij de enige te zijn die een beslissing neemt”.

Buitenechtelijk geslachtsverkeer — „Het hoofdbestuur meent, dat de te constateren schadelijkheid van buitenechtelijk geslachtsverkeer geen impliciet gevolg is van

seksuele handelingen, maar dat deze ontstaat als gevolg van de bestaande moraal. Wanneer het huwelijk gezien wordt als meer dan een seksuele verbintenis, krijgen monogamie en trouw ook niet langer die specifiek seksuele betekenis”.

Echtscheiding — „Uit het bovenstaande volgt wel, dat overspel niet als de reden tot echtscheiding wordt gezien door het hoofdbestuur en dat gemeend wordt, dat andere overwegingen en zeker wederzijds goedvinden een echtscheidingsgrond kunnen zijn. Als zowel huwelijk als echtscheiding een eigen keuze met eigen verantwoordelijkheid zijn, dat is er amper reden het één moeilijker te maken dan het ander”.

Prostitutie — „Wij zijn van mening, dat er in onze visie op seksualiteit geen plaats is voor veroordeling van de prostitutie, de prostituée of de prostituut. Grotere openhartigheid over de prostitutie kan ertoe leiden, dat men geen „vreemde motivering gebruikt en daardoor beter weet wat men doet en wat men wel of niet verwachten kan”.

Pornografie — „De huidige pornografie lijkt sterk beïnvloed te zijn door de huidige taboes, het ten dele onesthetische karakter hangt daar ook mee samen. Dat is op zichzelf geen reden waarom pornografie niet verkocht zou mogen worden, zolang de schadelijkheid nog nooit is aangetoond. Het verbod maakt de pornografie alleen maar slecht en duur. Het begrip zedekwetsend is dermate subjektief, dat het in de wet niet thuis hoort. Tegen geprikkelde zinnen hebben wij generlei bezwaar. Tot zover enkele punten uit de eind-konklusie. Door plaatsgebrek in dit nummer is het een en ander summier weergegeven doch ik hoop op deze punten nog eens uitvoeriger terug te komen, met eventuele commentaren van onze lezers.

Tenslotte wil ik nog opmerken dat, wanneer men voren genoemde stellingen leest, men tot de konklusie komt dat door dit alles een lijn loopt die een richting aangeeft — voor de ouderen misschien schokkend — doch voor jongere generaties een begrijpelijke en aanvaardbare mentaliteit, passend bij ons huidige levenspatroon en -mentaliteit.

A. van Hees

N.B. Adres N.V.S.H., Postbus 64, Den Haag, tel. 070-183460. Adres C.O.C., Korte Leidsedwardsstraat 49a, Amsterdam.

nature homoseksueel te zijn.

Morgan: „Homoseksueel gedrag (bij de mens) kan niet alleen verklaard worden door constitutionele of hormonale make-up van de persoon. Homoseksueel gedrag kan veranderd worden door veranderingen in de hormonen in het geschikte stadium van de ontwikkeling. Een zekere mate van homoseksueel gedrag maakt deel uit van het normale terrein van seksuele patronen”.

Homoseksueel gedrag kan worden verklaard door verschillende factoren:

1. Lichamelijke hormonale functies beïnvloeden het seksuele gedrag (homoseksueel en heteroseksueel).
2. Homoseksueel gedrag wordt bepaald door het opvoedingsmilieu d.w.z. door de ouder-kind relatie ($\pm$ 5-jarige leeftijd) (Freud).
3. De maatschappij. Maatschappelijke keuzemogelijkheden bepalen het homoseksuele gedrag.

N.B. Alle vormen van seksualiteit zijn gradueel d.w.z. steeds meer-minder homo-heteroseksueel.

Aangaande de tweede faktor merkt Freud op, dat de mens als een biseksueel wezen geboren wordt. Zowel manlijke (androgeen) als vrouwelijk (estrogeen) geslachtshormonen komen in de lichamen van beide seksen voor. Doordat bij elke sekse de gelijkslachtelijke hormonen overwegen, is het mogelijk dat het kind door indentificatie de rol van de ouder van hetzelfde geslacht overneemt. Wanneer deze identificatie bv. van de jongen met de andere sekse, nl. de moeder optreedt, ontstaat de kans, dat het kind later homoseksueel wordt.

Het wordt duidelijk, dat er van schuld geen sprake is en dat wij de homo zijn anders-zijn niet kunnen verwijten. Tenslotte vraagt de derde faktor nog enige aandacht.

In onze Westerse beschaving zijn alle seksuele activiteiten sterk aan maatschappelijke banden gelegd. Dit betekent ook voor de homoseksueel een beperking in zijn (wellicht ook latent aanwezige heteroseksuele-) mogelijkheden. Door een vrije geslachtelijke exploratie worden seksuele problemen vaak opgelost.

Margaret Mead beschrijft hoe in „primitieve” gemeenschappen op Samoa een volledige seksuele vrijheid onder de jeugd bestaat. Er bestaan bij de volwassenen geen seksuele moeilijkheden en homoseksualiteit, die bij de jongeren nog wel voorkomt, komt men bij de volwassenen praktisch niet meer tegen.

Wanneer in onze maatschappij iemand eenmaal als homoseksueel is bestempeld, komt hij daarvan niet zo ge-

makkelijk meer los. Hierdoor worden overgangsmogelijkheden belemmerd. Het C.O.C. dient er volgens mijn mening voor te zorgen, dat haar leden voldoende contact blijven behouden met de anderen.

Het lijkt mij op grond van het voorafgaande niet moeilijk meer de gangbare seksuele voorlichting als dwaas te kenmerken. Deze voorlichting heeft meestal de volgende strekking: ofschoon men tegenwoordig inziet, dat men niet meer kan spreken van schuld wat betreft homoseksualiteit, maar dat men in vele gevallen alleen kan spreken van tragedie, valt het toch niet te ontkennen, dat de homoseksualiteit tegen de natuur indruist. Dit waardeoordeel, dat de voorgelichten (in een donkere zaal) wordt voorgeschoteld, heeft meer van een vooroordeel.

Het taboe, dat nog steeds voor seksuele zaken geldt, moet worden verwijderd.

Er bestaan gewoon homofielen. Dat kunnen fijne mensen zijn, waarom niet? Ze horen erbij, zowel als gewone mensen, als ook typische homofielen. Voor hen moet homofilie mooi kunnen zijn, zonder meer. Is het niet fantastisch en hartverwarmend, dat er twee mensen zijn, die elkaar liefhebben, die elkaar het leven mooi maken. Is het niet van sekundair belang te zien van welk geslacht deze twee mensen zijn? Gelukkig zijn we nog niet zover van onze dierlijke voorouders en van de natuur vervreemd, dat bij de mensen geen plaats zou zijn voor verschillende vormgevingen aan seksualiteit. Jammer alleen, dat onze sociale beschaving deze vormgevingen in verschillende winkeltjes verkoopt, waarvan je er altijd maar ééntje kiezen mag.

Hoe staan nu de zaken?

In de U.S.A. konstateerde dr. Kinsey in 1941 dat 46% van alle mannen zich eens homoseksueel gedragen heeft. Hij geeft daarop commentaar: „Elke verklaring van homoseksueel gedrag moet er rekening mee houden: dat een groot deel van de jongere adolescenten de capaciteit vertoont om te reageren op zowel homoseksuele als heteroseksuele prikkels; dat een redelijk aantal volwassenen deze zelfde capaciteit vertonen; en dat er slechts een graduele ontwikkeling bestaat van de eksklusief homoseksuele of eksklusief heteroseksuele patronen, die bij oudere volwassenen overwegen”.

Magnus Hirschfeld konstateerde dat in Duitsland enige tijd geleden 2% van de gehele bevolking eksklusief homoseksueel was. Dit aantal is ongetwijfeld gegroeid. Ook in ons land zijn er vrij veel homoseksuelen. Niet ieder-

een staat nog afwijzend tegenover hen. Er is een vereniging voor homofielen, het C.O.C., die de belangen van hen tracht te behartigen. In Utrecht, vernam ik onlangs, is een sociëteit voor minderjarige homofielen. Het C.O.C. heeft een zeer goede samenwerking met de N.V.S.H. De N.V.S.H. heeft zelfs bij de overheid er op aangedrongen aan het C.O.C. haar goedkeuring te verlenen, zodra deze daarom vraagt.

Tot slot nog enkele illustratieve grepen:

De R.K.-kerk:

„De R.K.-kerk stelt de liefde tussen twee mensen in het huwelijk centraal. Sekundair heeft daarbij de voortplanting (aldus het Vaticaanse Concilie). Wanneer wij nu vernemen dat de liefde tussen twee homofielen gelijkwaardig is aan die tussen twee heterofielen, zullen wij deze vorm eigenlijk ook moeten aksepter. Maar ja (zucht), maak ze dat in Rome maar eens wijs”, zei de progressieve katholiek.

De N.F.N. (Nederlandse Federatie van Naturistenverenigingen): „Zoals overal in onze maatschappij worden homoseksuelen argwanend bekeken, dus ook door de naturisten vereniging, die hen mijden als de pest. Hierdoor is het probleem niet opgelost. Ofwel men laat hen toe als „paar” ofwel men richt een aparte vereniging voor homofielen op. Men moet het probleem van de ho-

moseksualiteit ook in het naturisme onder ogen durven te zien”.

Konklusie: Zoals iemand door welke oorzaak dan ook temperamentvol is en de ander rustig of schuchter, zo is de een meer homofiel dan heterofiel. Dit is een gewoon feit, dat wij moeten aksepter. Ik hoop dat ik in Utrecht, in onze jongerengroep spoedig de sociëteit voor minderjarige homofielen eens mag ontmoeten voor een gezamenlijke avond. Zo extreem dit mag klinken, zo gezellig kan het zijn.

Leon de Smet, Utrecht

Reakties van lezers, verbeteringen, suggesties, plannen zijn altijd welkom. Karperstraat 6, Utrecht.

Soldatengeweten

Ik heb een man gedood, terwijl de anderen sliepen. Een vijand uit een vreemd land. Ik heb waarschijnlijk goed gedaan. Het was in ieder geval mijn plicht. Misschien ben ik nu wel een held. Nee, natuurlijk niet. Helden schieten niet uit angst. Zij vuren niet in het wilde weg op schimmen. Maar het was juist, wat ik deed. Waarom voel je je dan zo onzeker? Je hebt toch je plicht gedaan. Wat is plicht? Wie bepaalt je plicht? Ik weet het niet. God, ik ben zo in de war. Als ik hem niet gedood had, dan zou hij mijn kameraden overheerst hebben, die daar zo vredig sliepen. Ik heb dus goed gehandeld. Onzin! Hij dacht ook goed te doen. Hij wist niet beter of het was ook zijn plicht. Maar wat heb ik neergeschoten? Een schaduw. Een plotselinge beweging in het voorterrein. Nummer zoveel in deze vervloekte oorlog. Is het dan mijn schuld? Heb ik om al dit bloed gevraagd? Waarom krijg ik geen antwoord? Van wie is dat dorboorde lichaam hier voor mij? Wie kent hem? Ja, hij is dood! Ik heb het gedaan. Waarom? Ik weet het niet. Hij liep in mijn vuurlijn. Nee, je hebt doelbewust gericht. Je hebt de vuurlijn naar hem gebracht. Plotseling heb je het moordend lood op hem afgezonden. Je hebt hem totaal verrast. Hij kreeg niet eens de kans zich te verdedigen. Het was geen duel, maar een sluipmoord! Je had je verdeckt opgesteld. Je hebt al die tijd zitten wachten tot er iemand in je val zou lopen. Het is je gelukt. Begin dus niet over zelfverdediging te praten. Ik heb misschien

mijn kameraden gered. Die man kwam hier aansluipen. Misschien was hij verdwald. Misschien kwam hij zich overgeven. Waarom heb je hem niet aangesproken? Waarom riep je hem geen halt toe? Uit angst! Je durfde je plekje niet te verraden. Je was bang neergeschoten te worden. Je durfde geen duel aan. Je gedroeg je als een sluipmoordenaar. Maar het is en het blijft een vijand. Een vijand is ook een mens. Net zo'n kerel als jij. Hij moest vroeger ook schoolblijven. Hij heeft op warme zomerdagen ook korenbloemen geplukt voor z'n moeder. Hij heeft gestudeerd voor een goede toekomst. Hij heeft ook nog nooit een vlieg kwaad gedaan. Bij het afscheid heeft hij ook z'n vrouw gekust en lachend gezegd: „Huil maar niet, ik kom weer terug”. Maar jij hebt dit alles kapot gemaakt. Hij zal nooit terugkeren, omdat jij hem vermoord hebt. Maar mijn wapens waren gezegend. Zijn wapens zijn ook gezegend. Aan welke kant staat het recht? Wat is goed? Wat is kwaad? Ik weet het niet meer! Je bent een moordenaar! Het is zo koud. Ik kan niet redelijk meer denken. Wat moet ik doen? Je bent een moordenaar! Hoe laat is het? Welke dag is het vandaag? Wanneer wordt ik afgelost? Je bent een moordenaar! Laat er een einde komen aan deze slachting. Je hebt een mens gedood. Dieren hebben nog meer respect voor elkaar. Je bent niet beter dan de rest. Moordenaar! Help mij dan! Help mij! Ik word gek! Moordenaar...

Soldaat omgekomen door kogel uit eigen geweer.

FRANS VAN AERT

Vietnam

Behalve Johnson en Luns is iedereen het er momenteel wel over eens dat de bombardementen op Noord-Vietnam zo snel mogelijk stop gezet moeten worden. Sommigen willen er nog bepaalde voorwaarden aan verbonden zien, anderen zijn van mening dat de bombardementen onvoorwaardelijk moeten worden stopgezet.

Hoe dan ook, eens zullen de bombardementen op Noord-Vietnam worden gestaakt. Voorlopig is de vraag nog, wanneer?

Zou men nu, op dit moment stoppen, dan ben ik ervan overtuigd dat: 1e het Noord-Vietnamese volk zich, al of niet in samenwerking met hun landgenoten in het zuiden, op een voor ons onbegrijpelijk snelle en veerkrachtige wijze zullen ontwikkelen tot een voor Aziatische begrippen, welvarend volk. 2e beslist geen „kommunistische” ekspansiepolitiek gaan bedrijven in de richting van b.v. Laos en Cambodja. 3e zich zal verzetten tegen elke Chinese invloed, zoals het zich al eeuwenlang verzet heeft tegen China. 4e dat het Amerikaanse prestige, door een dergelijke stap in de richting van de vrede, beslist niet geschaad zal worden, integendeel.

Gaat Amerika — Johnson c.s. — door met bombardementen, dan zijn er twee mogelijkheden: hij verliest de verkiezingen en wat we dan krijgen moeten we nog afwachten of hij krijgt de kans door te gaan tot een volk volledig vermoord is. Vietnam zal dan niet méér zijn dan een witte plek op de kaart, bezaaid met lijken, waar alleen de ratten nog vrij spel hebben. Nog afgezien van de mogelijkheid van een 3e wereldoorlog, die ongetwijfeld alle intelligent leven zal verwoesten en voorgoed onmogelijk zal maken, zodat we daar rechtstreeks bij betrokken zijn en ons eigen leven op het spel komt te staan, is wat daar in Vietnam dagelijks gebeurt zo iets verschrikkelijks, dat wij allen ons diep en diep moeten schamen, voor wat onze medemensen daar andere me-

demensen aandoen. Ieder die ogen en oren heeft kan weten hoe verschrikkelijk die oorlog daar is; hij die de moeite neemt de ontwikkelingen in Vietnam te blijven volgen, weet dat daar een volk wordt uitgemoord. Het is voor mij bijvoorbeeld onbegrijpelijk dat een Rotterdammer, wiens stad in 1940 is verwoest door de Nazi's, de berichten over bombardementen, waar ook ter wereld, zonder te protesteren, voor kennisgeving aan kan nemen. Maar wat doen we er aan, wat kunnen we doen? Helaas weinig, en helaas zijn velen van mening dat ze, omdat ze maar weinig kunnen doen, dan maar helemaal niets moeten doen, waarbij van sommige kanten dan ook nog wordt gezegd, dat het zetten van een handtekening onder een petitie, of het meelopen met een demonstratie, alleen maar dient om het geweten van de demonstrant te sussen. Dit is een van de meest lage aantegingen, die ik me voor kan stellen, want waarom doe je mee aan een demonstratie, in welke vorm dan ook, je doet mee om datgene waar je voor of tegen demonstreert, je geweten zodanig belast, dat dit niet meer te sussen is, zelfs al wordt de oorlog onmiddellijk gestopt dan nog is dat geweten niet gesust, want dan heeft dat „wereldgeweten”, waarvan wij allemaal deel uit maken, nog de smet van honderdduizenden vermoorde en verminkte mensen. Onze demonstraties zijn momenteel alle gericht in de eerste plaats op het stopzetten van de Amerikaanse bombardementen op Noord-Vietnam, natuurlijk, want dit is de eerste stap in de goede richting. Maar worden die bombardementen inderdaad binnenkort gestaakt, dan is dat geen reden om te zeggen: „we hebben ons doel bereikt”. Want we moeten dan goed in de gaten houden dat de oorlog dan nog steeds doorgaat. Dat de oorlog in het zuidelijk deel van Vietnam, daarna waarschijnlijk nog heviger zal worden voortgezet, ook als men na het stopzetten van de bombardementen zou gaan onderhandelen, want de enige manier voor Amerika om een „sterke” positie aan de onderhandelingstafel te krijgen is: een zo sterk mogelijke positie in het zuiden in te nemen. Hiervoor moeten ze echter niet de bevolking van Noord-Vietnam bombarderen, maar de Vietcong in Zuid-Vietnam bevechten, vandaar mijn veronderstelling dat de gevechten in het zuiden, na eventuele stopzetting van de bombardementen, feller zullen oplaaien. Maar al zou de strijd zich in het zuiden op hetzelfde niveau handhaven als nu, dan nog moeten we blijven protesteren, want ook dan nog worden daar de rechten van de mens met voeten getreden.

Wanneer wij als humanisten, niet daadwerkelijk iets doen of in elk geval proberen te doen aan de oorlog in Vietnam, behalve dan een vrijblijvend telegram aan de regering, de Verenigde Naties, Martin Luther King, Johnson of wie dan ook, dan deugd er iets niet aan ons humanisme, dan blijft dit humanisme bij mooie praatjes, dan is dat humanisme hol en leeg. Daarom is het m.i. noodzakelijk dat het Humanistisch Verbond in ieder geval al zijn leden oproept iets te doen, bijvoorbeeld zich aan te sluiten bij het Vietnam-comité van Piet Nak of bij de Aktie-groep Vietnam van Boetes, of iets anders doet, als het maar iets doet en zich er niet afmaakt met af en toe een telegrammetje of een paar mooie woorden. Want zoals mijn grootmoeder al zei: „Praatjes, vul len geen gaatjes”.

Cees Snijder

Geef jezelf

REKENSCHAP

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT
voor wetenschap en cultuur, dat
een blad wil zijn voor de verdieping
van de humanistische overtuiging.

Abonnementsprijs f 13,50 per jaar; voor contribuanten van de Humanistische Stichting Socrates, en voor studenten f 12,— per jaar.

**HUMANISTISCHE STICHTING
SOCRATES**

Postbus 114, Utrecht
Giro 58 22 93

Humanisme en christendom

9

De richting van alle gebeuren wordt in het ervaren van de menselijke vrijheid niet bepaald door een eindpunt, zoals het wel geruststellend of fatalistisch wordt voorgesteld, evenmin als uit de toevalsreeks een bepaalde worp valt af te leiden. En mocht het einde van iets al besloten liggen in het begin ervan, dan nóg is dit door onze beperkte kennis van zaken geen faktor in onze overwegingen bij het nemen van een beslissing. Feilloze herleiding tot oorzaak en/of doel zou slechts kunnen dienen om de toestand-dàar-en-dàn te leren kennen: de stroom is per definitie ondeelbaar. Wij blijven aangewezen op *het schatten van de mate van risico die wij vermogen te dragen*.

De reformatorische predestinatie-opvatting in haar gangbare vorm is evenals het heidens noodlotsidee maar al te vaak een ontwijking van deze noodzaak tot vrijheid (met de aan deze inherente onzekerheid, waaronder pas wèrkelijk een keuze onvermijdelijk wordt).

Overigens geef ik graag toe, dat met betrekking tot het voorafgaande ook onder humanisten veel halfzachtheid kan worden waargenomen. Er zijn vele vormen van eenheid waarmee de mens zich van zichzelf en van eigen noodzaak tot vrijheid en volstreckte verantwoordelijkheid tracht te ontdoen, zoals ook sommigen de gehoorzaamheid dusdanig hebben geïnterpreteerd dat hun zwakheid tot een deugd kan worden gepromoveerd. De nederige houding in veel godsdienstige religiositeit doet echter m.i. aan de autonomie van het leven tekort: men bediene zich van een aantal projekties (speciaal hypostaseringen), waardoor besef van verbijstering wordt onderdrukt (dit geschiedt soms op zeer doeltreffende wijze, bijv. via verabsolutering van de vaderlijke macht, moederlijke liefde enz.); doch tevens worden de diepste bronnen van creativiteit genegeerd.

Het is zoals de dichter Marsman het zei: „de geest wiekt op uit de verbrande takken”.

10

Wie ernst maakt met zijn vrijheid, zal ook de noodzaak gevoelen om kennis te verwerven van die werkelijkheid waarbinnen hij zijn vrijheid moet verwerklijken; slechts door deze kennisneming (niet louter verstandelijk bedoeld) zal het menselijk proberen een redelijke kans van slagen hebben. Klaarblijkelijkheden echter mogen nuttig en nodig zijn, ze zijn zelden vermakelijk. Het komt niet zo zeer aan op wat wordt gevonden (in beide betekenissen van het woord), als wel op wat met het gevondene (de bevindingen) wordt *gedaan*. De faktor van de inventiviteit is nu eenmaal een komponent van de creativiteit.

In dit verband is de uitspraak van Karl Marx belangwek-

kend: „De eis, de illusies over je toestand op te geven, is de eis, een toestand op te geven die illusies nodig heeft”.

Religie is inderdaad een oproep tot „natuur”, maar deze niet zo zeer als evidentie beschouwd, veel meer als de toestand van *geboren worden* (en elke geboorte is behalve herhaling óók iets nieuws, een toevoeging, schepping, creativiteit!). Een *definitie* is in deze zaken dan ook helemaal niet de ideale uitspraak die enige oude filosofen en theologen (alsmede hun moderne navolgers) daarin schijnen te willen zien.

Positivistische bijdragen zijn zeer nuttig als begeleiding van het menselijk scheppingsproces en ter voorkoming van misverstand-bij-voorbaat in de pogingen tot verstandhouding. De rationele aanpak mag ons echter nimmer vervreemden van de fundamentele ervaringen die wij religie plegen te noemen, want waarom zouden wij de levensweg beperken tot een kleiner gebied dan de mens blijkt te kunnen begaan?

Misschien is de bèste uitspraak wel een toespraak, een effectieve vorm van woordmagie, het maken van kontakt. Blijft dit niet óók een functie van onze wetenschappelijke en theologische symbolen?

De simpelheid van veel godsdienst en de botte ontkenning van sommige atheïsme gaan m.i. gelijkelijk tot het verleden behoren. De projektie-mechanismen, die aan deze houdingen gestalte gaven, zijn voor een gedeelte reeds doorzien, — de waarde en bruikbaarheid ervan dan ook naar evenredigheid verminderd.

Verwijzing naar de diepste bronnen der creativiteit, bevrijding tot *eigenlijk* zijn van de mens, is hier en daar het wézen van een „open” religiositeit en daarmee van een humanisme (zowel christelijk als anderszins) dat een thans nog ondenkbare, onvoorstelbare en onverwerklijkbare menselijkheid tot realiteit zal weten te brengen.

Arjen Struik. (slot)

*mijn toekomst zal gelukkig zijn.
het verleden heb ik in elkaar gepropt en weggegooid.
mijn toekomst zal gelukkig zijn.
door de toekomst zal ik vliegen als een witte duif.
de adelaar die door het verleden vloog is dood .
mijn toekomst zal gelukkig zijn.
de toekomst zal kraaien als een pasgeboren baby.
de baby zal zich voeden aan de borst van het geluk.
de baby zal wit geluk drinken.
mijn verleden zal wegwijnen in een andere wereld.
mijn toekomst zal gelukkig zijn.*

H. Nieuwland

kongres humanistische jeugdbeweging

Het jaarlijkse kongres van de Humanistische Jeugdbeweging werd deze maal in een Oldebroekse jeugdherberg gehouden op 28/29 oktober, en is bezocht door ruim dertig mensen uit de afdelingen Den Haag, Arnhem, Hilversum, Zwolle, Eindhoven en enkele landelijke leden.

In de loop van de steeds levendiger wordende besprekingen bleek, dat de H.J.B., hoewel een unieke (geheel geleid door jongeren zelf) toch een noodlijdende organisatie is.

De gebreken bestaan in een tekort aan kader, en in feilen in de communicatie tussen achtereenvolgens de plaatselijke afdelingen — hoofdbestuur H.J.B. — mentoren H.J.B. — Werkgroep Jeugd en Jongeren. Inmiddels werd via een kongresvoorstel temoetgekomen in de behoefte aan een betere communicatie.

De verzwaarde redactie van het organisatieblad „Trefpunt” zal op dit punt, en ook wat betreft praktische organisatiekwesties, veel activiteiten gaan ontplooiën.

Nadat de H.J.B.-ers een uiteenzetting gekregen hadden over de activiteiten van de Werkgroep Jeugd en Jongeren, waar ze „niks van gemerkt hadden” werden ze gekonfronteerd met een groots plan van deze Werkgroep. Het plan nl. om een stichting op te richten binnen het Humanistisch Verbond, waarin alle humanistische jongeren samen gebracht zullen worden. Als ze willen. Die stichting neemt dan de plaats in van de huidige Werkgroep. Dit louter en alleen omdat een stichting, in tegenstelling tot de organisatievorm van de werkgroep, subsidiabel is. Van die te verkrijgen subsidie profiteren dan alle samengebrachte jongeren.

In aanmerking komen daarvoor: Humanistische Jongeren Groepen (formeel en informeel); jongerengespreeksgroepen; jongerenkontaktpersonen; de Studenten Vereniging op Humanistische Grondslag „Socrates” en de Humanistische Jeugd Beweging.

En wil de H.J.B.?

Er is hard tegen gevochten met klinkende wapens. De tegenstanders waren van mening, dat de H.J.B. haar vrijheid en zelfstandigheid zou verliezen en gedwongen zou zijn tot het theoretiserend humanisme (= H.V. saaiheid). De argumenten vóór deelname in de stichting hielden in, dat de H.J.B. destijds toch ook zelf bezig is geweest voor een koninklijke goedkeuring i.v.m. het verkrijgen van subsidie en dat toetreding een kwestie van zelfbehoud is voor de H.J.B., omdat het niet slechter kan gaan dan zoals het nu gaat; bovendien moet de toekomstige stichting vooral gezien worden als een praktisch service orgaan voor jongeren en als middel om invloed op het hoofdbestuur van het Humanistisch Verbond uit te oefenen.

Tenslotte hebben de H.J.B.-ers dan besloten om het hoofdbestuur der H.J.B. toestemming te geven tot het meewerken aan de statuten voor de stichting.

Het plan 'Stichting in oprichting'

Volgens dit plan worden, ongetwijfeld uit nuttigheidsoverwegingen, de voorzitter en penningmeester van de stichting aangewezen door het hoofdbestuur van het Humanistisch Verbond. Zonder enige inspraak van de jongeren zelf. Bovendien moet de voorzitter lid van het hoofdbestuur van het Humanistisch Verbond zijn. Machiel Verduyn (sekretaris van de Werkgroep Jeugd en Jongeren) vertelde echter dat het misschien ook wel

mogelijk is dat de voorzitter eerst voorzitter wordt en vervolgens lid wordt van (of waarnemer bij) het hoofdbestuur van het H.V., hetgeen een manier is, overigens een zeer ingewikkelde, om dit hoofdbestuur te verjongen. De bestuurssekretaris wordt door de jongeren zelf voorgedragen. Verder zijn er leden-deskundigen (b.v. gespecialiseerden op het gebied van een bepaald soort van jeugdwerk) en leden-vertegenwoordigers, waarvoor de diverse jongerengroepen ook al zelf kandidaten mogen aanwijzen. Al dezen, dus het hele bestuur van de stichting, worden uiteindelijk benoemd door het hoofdbestuur van het Humanistisch Verbond.

Dat zat de H.J.B.-ers niet lekker. Voorzien kan worden, dat die stichting er nooit komt als dit plan gehandhaafd zou blijven. Want de H.J.B. zal niet de enige zijn die ontevreden is over dit plan. Geen jongerengroepering die zichzelf respecteert zou zich hierbij kunnen neerleggen. „Jong zijn” aan de hand en op voorschrift van de ouden is een grote lacher. Samenwerking is natuurlijk wel mogelijk en nuttig!

Ondanks alle kritiek toch hopen op zo'n samenwerking, en aangemaand tot vertrouwen in alle betrokkenen bij dit plan voor een stichting, neemt de Humanistische Jeugd Beweging aarzelend de eerste reddende stappen naar de humanistische jeugdcoëxistentie.

Dit plan „Stichting in oprichting” werd met alle andere humanistische jongeren besproken in november, op de dag van de jongerenkonferentie, getiteld „deelname”.

Marie Westeneng

*al voordat de verkoolde brokstukken
onze ogen met een ragdun vlies afdekten*

*en zand zich als ruwgebakken kruimels
op onze kwetsbare lippen zette*

*was er een graf in ons hart
als een pijnlijk luik in ons voelen*

Hans van Weely

*resten van een gretig vuur woonden nog wat
schuchter na in onze laatste klanken
in de dag die het stralend brandpunt
had moeten zijn van onze blanke wittebroodsuren*

*rusten nog wat tragisch na voor te vervliegen
in rook tussen onze vingers stijf van
desillusie in dingen die niet te halen waren*

Hans van Weely

Mededeling

Na ruim anderhalf jaar de redactie van „Libertijn” gepleegd te hebben, verlaten Thea van Beek en Arnold van Hees het slagveld. Dit gebeurt per 1 januari 1968. Doch daarvoor in de plaats zijn nieuwe redakteuren of -trices noodzakelijk om naast Marie Westeneng en Hans van Weely de zaak draaiende te houden. Een ieder die zich geroepen voelt een deel van de redactie-werkzaamheden op zich te nemen wordt verzocht contact met ons op te nemen.

Red.

Ter informatie

Van de **gespreksgroep '65 Steenwijk** ontvingen we een verslagje waaruit we leerden dat tijdens de eerste bijeenkomst na de zomervakantie werd besloten — evenals vorig seizoen — een teach-in te organiseren. Het onderwerp is Communistisch China en er zal o.a. iemand van de Chinese ambassade worden uitgenodigd. De bijeenkomsten tot december zullen besteed worden aan de voorbereidingen, zoals bijv. het maken van de aanplakbiljetten. De eerste avond werd besloten met dia's van een oud-lid over Frankrijk en Corsica. Men hoopt op even prettige bijeenkomsten als in het vorige seizoen.

De **Amstelveen/Buitenveldertse groep** schijnt helemaal echt te worden, men heeft tenminste al een bestuurswijziging achter de rug. Voorzitter is nu Harry Heykoop, secretaresse Maja Polderman en — de belangrijkste — de penningmeesteresse is Marjan van Zutphen. Hopelijk horen we t.z.t. ook eens wat over de activiteiten, want die zullen met een compleet bestuur toch wel niet uitblijven.

„Ervé” schrijft in „Ons Wekkertje” van het H.V. dat de **Apeldoornse jongerengroep** koers zette naar „plan international” in Doorwerth. Gemeubileerde kamers, slaapkamers en zelfs een beatkelder werden bezichtigd. De trip werd besloten met een bezoek aan de „chinees” waar onder culinair genot de plannen voor de naaste toekomst van de jongerengroep werden besproken. Men was het er over eens dat de gezelligheidsfactor zeer belangrijk is en men zal er in de toekomst terdege rekening mee houden. We dachten dat ze er met deze dag al een goed begin mee hadden gemaakt.

Uit **Rotterdam** ontvingen we de prijslijst plus barinstrukties die er op duiden dat men daar niet over een nacht ijs gaat en ook niet op een droogje hoeft te zitten. Verder werd een avond aangekondigd: „Roul in — Roul out” roulette-dansavond m.m.v. Mini Monaco, zonder geld maar met prijzen en Maxi Las Vegas, met dans maar zonder prijzen. Na alle gezelligheid komt de heer Uitenbogaart een lezing houden over het gevangeniswezen. We vragen ons af of dat iets te maken heeft met de verwisseling van voorzitter: Henk de Heer trad af en werd opgevolgd door Jack Koster.

Vele groepen melden ledenwinst, maar dit is helaas niet overal het geval. Erger nog: in twee gevallen moest men er toe over gaan de groep op te heffen, nl. te **Vlaarding** en in **Drachten**. Overigens hebben we inmiddels uit **Zwolle** bericht ontvangen dat de H.J.B.-afdeling aldaar niet geheel is opgeheven, er is een „sluimerend” sekretariaat dat ligt te popelen om weer te beginnen.

Elders vindt u een verslag van het congres van de H.J.B. Hier alleen even de **afdeling Hilversum**, die tezamen met r.-k. jongeren, de Lutherse Jeugdorganisatie en oud-kath. jongeren een discussieavond organiseerde over „de levenshouding van de mens in de toekomst” met vier inleiders, van elke groepering een.

Van de H.J.B. ontvingen we het nieuwe nummer van het „Trefpunt” waar enkele zeer lezenswaardige artikelen in stonden, o.m. over Existentialisme van Auke Muskee en over een uitspraak van de cineast Ingmar Bergman door Tjeerd Duursma. Ook had men een zeer opwekkend verslag van de **afdeling Eindhoven** opgenomen.

m & w

Abonneert u op

MENS EN WERELD

het 14-daags orgaan
van het Humanistisch Verbond.

Redactie en administratie:
Oudegracht 152, Utrecht.
Giro 30.49.60 t.n.v.
het Humanistisch Verbond
te Utrecht.

*Humanisme is een schone ... (nee,
niet aan denken, jongen ... dat niet)
... zaak!*

*Wijsheid is weten wat ons te doen
staat, bekwaamheid is weten hoe we
het moeten doen, deugd is het inder-
daad te doen.*

ORIËNTATIE

In deze serie is het laatste deeltje
uitgekomen, t.w.

RELATIVITEIT

Thans zijn in deze twee series van
vijf brochures verschenen:

I. Huwelijk en gezin

1. Verkering en verloving
2. Trouwen
3. Gezinsvorming en opvoeding
4. Het gemengde huwelijk
5. Gezin en maatschappij

II. De mens en zijn wereld

1. Atoom en kosmos
2. Existentie
3. Evolutie
4. Autonomie
5. Relativiteit

De prijs per serie bedraagt f 2,50.
U kunt deze bestellen door stor-
ting of overschrijving op giroreke-
ning no. 30 49 60 t.n.v. het Huma-
nistisch Verbond te Utrecht. Op
het girostrookje te vermelden:
„Oriëntatie I en/of II”.

libertijn

postgiro 1382777

f 7,25 per jaar

libertijn

wij kunnen géén lepeltjes, speldjes e.d.
aan onze nieuwe lezers geven

ónze tegenprestatie is
dat Libertijn met iedere nieuwe abonnee
beter voor de dag kan komen

U kunt ons helpen onze lezerskring
te vergroten
en wij geven U er een nóg betere
Libertijn voor in de plaats

Ik wens donateur/abonnee te worden van het jeugd- en jongerenblad
„Libertijn” over 1967.

Mijn naam is:

Adres:

te:

man/vrouw

Ik ben aangesloten bij:

en stort f op uw girorekening.

Handtekening

Ik wens donateur/abonnee te worden van het jeugd- en jongerenblad
„Libertijn” over 1967.

Mijn naam is:

Adres:

te:

man/vrouw

Ik ben aangesloten bij:

en stort f op uw girorekening.

Handtekening

adressen

Het is van belang dat men deze lijst vergelijkt met de vorige, gezien de vele wijzigingen en aanvullingen.

HUMANISTISCHE JONGERENGROEPEN, JONGEREN- GESPREKSGROEPEN e.d.

(Sekretariaten of jongerencontactpersonen — CP)

Alkmaar	CP: J. H. Broekhuizen, Tolkerdijk 2, Schagen
Almelo	CP: D. J. Sluiter, W. v. Konijnenburgstraat 37
Amersfoort	CP: J. van Halm, Tuinstraat 22
Amstelveen/ Buitenveldert	CP: John van Cleef, Rigolettolaan 44, Amstelveen
Amsterdam	Secr.: F. Eckhard, Lorentzlaan 57
Apeldoorn	CP: A. Mooi, Hunze 58
Appelscha	CP: J. W. Ketzer, Maadsingel 5
Arnhem	CP: G. J. den Besten, Karel Doormanstraat 5
Eindhoven	Secr.: Hanneke Zijlstra, Rielseweg 3
Gorinchem	CP: M. J. Engelvaart, Pr. Bernhardstraat 11
Groningen	CP: mej. W. Beckban, Helperwetstraat 61
Den Haag	CP: Marijke v. d. Wal, 's-Gravenzandelaan 134
Haarlem	CP: B. N. Binnendijk, Rijksstraatweg 278
Hengelo (O.)	CP: H. Schanssema, Warmelostraat 30
Hilversum	CP: mevr. W. de Vries, Adm. de Ruyterlaan 148
Laren (N.H.)	CP: mevr. A. Samama, Houtweg 11
Leeuwarden	CP: dhr. Visser, Gounodstraat 12
Leiden	CP: J. L. Martens, Gr. J. v. Stolberglaan 340, Leidschendam
Nijmegen	CP: F. M. Mos, Hertogstraat 45
Oss	CP: F. P. Bohlmeijer, Kuipers Rietbergstraat 224
Rotterdam	Secr.: mej. M. Wensvoort, v. Harmelenstraat 35d
Steenwijk	CP: M. Kiers, Olde Wheemestraat 1
Terneuzen	CP: dr. H. D. J. Meijer, Frans Halslaan 32
Utrecht	Secr.: mej. M. Westeneng, W. Barendszstraat 57
Zaandam	CP: mevr. H. Gombert, Twiskenweg 13
Zeist	CP: mej. C. den Os, Huis ter Wege, Huis ter Heide
Zwolle	CP: mej. A. Lutje Schipholt, Heinoseweg 26, Dalfsen

HUMANISTISCHE JEUGDBEWEGING (sekretariaten)

Hoofdbestuur: mej. S. Faber, v. Riebeeckweg 14, Hilversum

Arnhem:	mej. Ch. Perdeck, Sweelincklaan 56
Assen:	D. Coert, Anreperstraat 113a
Eindhoven:	mej. E. Zwaan, Gestelsestraat 156
Den Haag:	H. Sleetboom, Regentesselaan 84
Hilversum:	mej. C. Calo, Godelindeweg 4
Leiden:	mej. J. Boot, Steengarde 4, Leiderdorp
Zwolle:	J. v. d. Hout, Veldweg 4, Hattem

STUDENTENVERENIGING OP HUMANISTISCHE GRONDSLAG 'SOCRATES' (ab-actiaten)

Hoofdbestuur: Jacoba van Beierenlaan 23, Delft

afd. Amsterdam: Celebesstraat 117¹
 afd. Delft: postbus 228
 afd. Groningen: p/a Lorentzstr. 13a
 afd. Leiden: Lombardsteeg 1a
 afd. Utrecht: Balistraat 58

Met het voorbehoud dat er inmiddels zijn gewijzigd, vervallen of nieuwe bijgekomen. Wijzigingen en aanvullingen worden gaarne ontvangen door: secr. werkgroep J. & J., Postbus 114, Utrecht.

ANTWOORDKAART

Machtiging nr. 3167

AMSTERDAM 17

Kan ongefrankeerd
verzonden worden

ANTWOORDKAART

Machtiging nr. 3167

AMSTERDAM 17

Kan ongefrankeerd
verzonden worden

DRUK: STORM UTRECHT-MAARSEN

Libertijn
Postjeskade 43-1
Amsterdam-W.

Libertijn
Postjeskade 43-1
Amsterdam-W.